

# Anmeldelser

## Scientific Bird Names

James A. Jobling. 432 sider, indb. Christopher Helm, London, 2010. ISBN 978-1-4081-2501-4. Pris £ 40.

James A. Jobling er en pensioneret tjener, der hele livet har interesseret sig for fuglenes videnskabelige navne. I 1991 udgav han således *A Dictionary of Scientific Bird Names*. Han havde det held at være nabo til Edward Dickinson (kendt for mamutværket *The Howard and Moore Complete Checklist of the Birds of the World* fra 2003), som gerne diskuterede videnskabelig nomenklatur med Jobling og gav ham adgang til sit store ornitologiske bibliotek.

Som eksempel på hvor besværligt det var at beskrive en fugl før Linnés tid bruger Jobling Ray's omtale af Taffelanden fra 1678: "Poker or Pochard, or Great Red-headed Wigeon: *Anas fera fusca* of Gesner and Androvandus; *Penelops veterum* & Rothalss of Gesner and Aldrovandus; cane a la teste rouge of Belon". Linnés *Anas ferina* er lidt enklere! Bogen giver oplysninger om cirka 20 000 navne, mod ca 8500 i bogen fra 1991. Foruden forklaringer på latinske og græske navne omtales eponymer (f.eks. *salomonseni* og *ffjeldsaai*), og for hvert navn oplyses det i hvilke slægter, det optræder. F.eks. har John Henry Gurney fået sit navn knyttet til arter i *Aquila*, *Aviceda*, *Mimizuku*, *Pitta*, *Promerops* og *Zoothera*. Men hvis man specielt interesserer sig for dette emne bør man nok snarere lede i *Whose Bird* af B. Beolens og M. Watkins (se DOFT 98: 44, 2004).

Vigtigst i den nærværende bog er nok den udførlige behandling af synonymy, noget der især kan være nyttigt ved læsning af ældre værker. Men listen er ikke komplet. Som eksempel kiggede jeg på Gøgen, som Linné navngav i 1758; her findes ni synonymy for underarter der ikke er medtaget hos Dickinson, og ingen af dem nævnes her. I det hele taget angives kun få synonymy for underarter (*pseudohodgsoni*, *ispida*, *guttata*), hvorfor man må konkludere, at kun få sådanne synonymy er medtaget, hvorimod synonymy for slægter og arter ser ud til at være ret dækkende.

Bogen har en læseværdig indledning og en tre siders ordforklaring (hvor *monotypic* forklares som om det alene bruges om slægter, mens det af indledningen korrekt fremgår at det også bruges om arter).

Det er svært at afgøre, hvem der kan få gavn af denne meget specielle bog. Har man allerede *Birds - Their Latin Names Explained* (A.F. Gotch 1981) og Joblings første bog (og måske også *Whose Bird*) må man siges at være dækket godt ind, med mindre man har en speciel interesse for navngivning af fugle. Men har man det, kan denne bog anbefales.

Johannes Erritzøe

## Danmarks Nationalparker

Michael Stoltze. 237 sider, rigt illustreret i farver, 7 kort, indb. Lindhardt & Ringhof, København 2010. ISBN 978-87-11-43432-1. Pris kr. 400 i Naturbutikken.

Udgivelsen af dette bogværk har været imødeset med stor spænding, ikke mindst på grund af det væld af pragtværker, der allerede findes på markedet om nationalparker i andre lande. Forfatteren er biolog og medlem af Danmarks Naturfredningsforenings forretningsudvalg, og står bag flere tidligere værker om dansk natur og om sommerfugle.

Nærværende bog indledes med en almen omtale af den danske natur, hvor det bl.a. oplyses, at ca 5% er fredet. Herefter omtales de eksisterende og kommende nationalparker i Danmark. Nationalpark Thy blev indviet 22. august 2008 og dækker 244 km<sup>2</sup> fra Hanstholm Vildtreservat i nord til Agger Tange i syd. Den næste, Nationalpark Mols Bjerger, blev åbnet 29. august 2009 og dækker 180 km<sup>2</sup>, der ud over natur både omfatter en by (Ebeltoft) og flere landsbyer. Området har mange bakker, dale, skrænter og søer, dannet af et kortvarigt gletsjerfremstød for 15000 år siden. Der bor mange mennesker i området, og et af formålene er da også "at støtte udvikling til gavn for lokalsamfundet, herunder erhvervslivet, med respekt for beskyttelsesinteresserne".

Nationalpark Vadehavet skal indvies i år (2010) som Danmarks tredje nationalpark. Den kommer til at dække næsten 1500 km<sup>2</sup> fra Skallingen Margræthe Kog. Man må håbe, at skandalen omkring Tøndermarsken dermed bringes til ophør. Skjern Å Nationalpark forventes også indviet i 2010; den omfatter 249 km<sup>2</sup> og er Nord-europas største naturgenopretning. Desuden indgår en del af Sønder Felding og hele Borrislejren. Nationalpark Kongernes Nordsjælland kommer til at dække 350 km<sup>2</sup>, inkl. Store Dyrehave, Gribskov, Tisvilde Hegn, Gurre Sø, Esrum Sø og Arresø; Kronborg, Fredensborg Slot og Frederiksborg Slot er også medtaget. Nationalparken forventes åbnet i 2011. I bogen gives også forslag til kommende nationalparker i Danmark: Nordbornholm, Roskilde-Lejre, Stevns Klint, Møns Klint, Det Sydfynske Øhav, samt i Jylland Søhøjlandet, Lille Vildmose, Skagens Odde og Læsø-Anholt med omgivende hav.

Bogen bringer et væld af farvefotos i udsøgt kvalitet, og teksten er velskrevet og fuld af overraskende oplysninger. Af hensyn til turister og andre udlændinge bør den i øvrigt snarest oversættes til Engelsk. Den får hermed mine varmeste anbefalinger, med en stor tak til forfatteren.

Johannes Erritzøe

## Danmarks natur 2010 – om tabet af biologisk mangfoldighed

Hans Meltofte (red.). 88 sider, mange farvefotos, figurer og tabeller. Det Grønne Kontaktudvalg, 2010. Pris kr. 45. Kan købes i Naturbutikken.

Med denne publikation gør Det Grønne Kontaktudvalg status over den biologiske mangfoldighed i Danmark for så vidt angår udviklingen inden for grupperne pattedyr, fugle, fisk, krybdyr, padder, insekter, planter, svampe og laver. Hertil kommer kapitler om beskyttet natur, skove og det marine miljø. Baggrunden er det tab af arter og økosystemer, der på globalt plan nu sker op mod 1000 gange hurtigere end under naturlige forhold. Regeringer verden over har derfor besluttet, at tabet af biodiversitet skulle være stoppet i 2010, og året er udnævnt til internationalt biodiversitetsår. Desværre har man både nationalt og internationalt måttet erkende, at målet ikke er nået.

Det er flot, at de frivillige grønne organisationer har påtaget sig opgaven med at udarbejde denne status, hvis udgivelse er støttet af Aage V. Jensens Fonde. Tilsvarende rapporter er tidligere udarbejdet af Fredningsstyrelsen i 1980, Skov- og Naturstyrelsen i 1988 og Danmarks Miljøundersøgelser i 1998.

Sammenfattende viser den aktuelle rapport, at meget natur i Danmark stadig har det dårligt. Men ikke alt er håbløst, der gives flere eksempler på succeshistorier med naturgenopretning, naturpleje, bedre jagtbeskyttelse o.a.

Kapitlet om fuglene illustrerer udmærket disse forhold. Fuglelivet på enge og i andre lysåbne naturtyper er fortsat i hastig tilbagegang, bl.a. på grund af utilstrækkelig pleje af biotoperne, og en række agerlandsfugle er gået markant tilbage gennem flere årtier. Derimod har svømmefugle og de fleste rovfugle været i fremgang i de seneste par årtier, bl.a. pga. etablering af nye vådområder og skovarealer i kombination med en reduceret beskyddning.

Disse tendenser er hverken ukendte eller overraskende, men er her fulgt op med nye resultater fra bl.a. punkttællingerne om standfugle, der bliver talrigere, og Afrika-trækkere, der går tilbage. Desuden hører vi om de foreløbige resultater fra DOFs caretaker-projekt om fugleforekomsterne på de 128 vigtigste fuglelokaliteter i Danmark sammenlignet med forekomsterne i 1995. Desværre med den nedslående konklusion, at udviklingen kun har været stabil eller positiv i 28 af de 128 områder.

Den omfattende dokumentation bag rapporten gives i form af referencelister efter hvert kapitel. Generelt er der tale om en letlæst og inspirerende publikation, takket være den velskrevne tekst og det fornemme layout, hvor nogle få gode eksempler i hvert kapitel er illustreret med tabeller og grafer i farver. Dertil kommer de flotte farvefotos, der pryder næsten alle bogens opslag.

Sten Asbirk

## Where to watch birds - Costa Rica

Barrett Lawson. 365 sider, uindb., Christopher Helm, London 2010 (m. parallel udg. fra Cornell University Press). ISBN 978-1-408-12512-0. Pris kr. 240 i Naturbutikken.

Denne bog kan ses som en udvidet og forbedret afløser for *Site guides – Costa Rica* (Rogers) og er et must for den seriøse fuglekikker på besøg i Costa Rica. Min baggrund for denne anmeldelse er et nyligt besøg i landet, hvor vi så på fugle på egen hånd.

Først i bogen findes nogle almene afsnit, der især er nyttige for nye rejsende i Neotroperne, men som også giver mange oplysninger specifikt for Costa Rica. Men som bogens titel lader formode, fylder gennemgangen af lokaliteterne det meste. De behandlede lokaliteter er inddelt efter regioner, der hver har deres karakteristiske fuglefauna: den østlige skråning, den nordlige stillehavsskråning, den sydlige stillehavsskråning, bjergene, kysten, og den centrale dal. En del af disse områder er igen underinddelt. Til hver region er der en indledning og en kortskitse med de forskellige lokaliteter angivet. Herefter følger en liste over de specielle fugle, der kan ses i regionen, med henvisninger til tavlerne i de to mest brugte felthåndbøger (den nyeste anmeldt i DOF 102: 303, 2008). Teksten til underregionerne giver også lister over de almindelige fugle (yderst nyttigt for begynderen), og for alle større lokaliteter er der en "targetliste", der kan indeholde klassikere som Snowcap, Resplendent Quetzal, Three-wattled Bellbird og Bare-necked Umbrellabird, men naturligvis derudover en lang række andre arter. Landet har over 820 registrerede fuglearter, hvoraf over 90 anses som endemiske eller næsten endemiske (i så fald typisk med forekomst også i Panama).

I guiden er der, udover en komplet checkliste med hyppighedsindekser og udvalgte hovedlokaliteter for arterne, et appendix med endemiske og andre targetarter og en angivelse af en eller flere lokaliteter, hvor det er muligt at se dem, samt tips om bedste årstid og andet.

Den store variation i navngivningen i relevante bøger og andre kilder kan virke noget forvirrende (det er som regel et engelsk navn, der bruges, og ikke det videnskabelige). Et appendix i nærværende bog giver en oversigt over de forskellige navne, hvilket f.eks. hjalp anmelderen til at finde den rigtige lydoptagelse og dermed få lokket en myrepitta ind på få meters afstand. Hvis jeg havde læst bogen lidt grundigere, ville vi også have undgået et jordskælvsramt område, hvor vejene stort set var ufarbare. Til gengæld var oplysningerne i forbindelse med et af de bedste fugleområder i landet (Arenal Volcano National Park) allerede forældede, og den mest anbefalede sti var ikke tilgængelig for fuglekikkere. Generelt var oplysningerne dog pålidelige, mens rapporter på internettet ofte er fejlbehæftede, hvilket nær havde kostet os Bare-necked Umbrellabird.

Thomas Læssøe